

Spis treści

Przedmowa autorów

xiii

1 Podstawowe koncepcje i zasady	1
1. Co to jest demokracja?	1
2. Dlaczego powinniśmy demokrację cenić?	3
3. Skąd się wzięła idea demokracji?	5
4. Czy system przedstawicielski może być rzeczywiście demokratyczny?	7
5. Jaką rolę odgrywają w demokracji partie polityczne?	10
6. Dlaczego ważnymi dla demokracji są media?	11
7. Dlaczego demokracje przedstawicielskie zwane są demokracjami liberalnymi?	14
8. Czy demokracja liberalna jest jedyną możliwą formą demokracji?	16
9. Czy gospodarka wolnorynkowa konieczna jest dla demokracji?	19
10. Czy decyzja większości zawsze jest demokratyczna?	21
11. Czy w demokracji jednostka może w prawowity sposób odmówić posłuszeństwa prawu?	23
12. Czy istnieje jakikolwiek związek między nacjonalizmem a demokracją?	25
13. Czy każdy kraj może osiągnąć rząd demokratyczny?	27
14. Skoro się już ją osiągnie, czy można demokrację utrzymać?	28
15. Jakie są główne komponenty funkcjonowania demokracji?	32

2 Wolne i uczciwe wybory	35
16. Dlaczego wybory mają znaczenie?	35
17. Czy Głowa Państwa powinna być wybierana w powszechnym głosowaniu?	36
18. Na jakie inne urzędy publiczne powinno się wybierać w głosowaniu powszechnym?	37
19. Czy powinna istnieć więcej niż jedna wybieralna izba parlamentu?	38
20. Jak często wybory powinny mieć miejsce?	39
21. Czy ktokolwiek powinien być wykluczony z prawa do głosowania?	40
22. Jakie powinny być procedury rejestracji wyborców?	42
23. Czy udział w głosowaniu powinien być przymusowy?	42
24. Dlaczego głosowanie winno być tajne?	43
25. Kto powinien mieć tytuł do ubiegania się o urząd?	45
26. Dlaczego tak mało kobiet jest wybieranych na urzędy publiczne?	47
27. W jakim sensie przedstawiciele parlamentarni winni reprezentować wyborców?	50
28. Jakie różnice zachodzą pomiędzy różnymi systemami wyborczymi?	52
29. Jakie są korzyści i niedostatki takich systemów?	54
30. Czy rząd koalicyjny nie jest demokratyczny?	57
31. Jak można zagwarantować uczciwość procesu wyborczego?	58
32. Czy partie polityczne powinny być publicznie finansowane?	60
33. Czy wybranym przedstawicielom można zezwolić na zmianę przynależności partyjnej pomiędzy wyborami?	61
34. Czy wyborcy mają jakiekolwiek kompetencje pomiędzy wyborami?	62
35. Kiedy w demokracji powinno się odbywać referenda?	62
3 Otwarty i odpowiedzialny rząd	64
36. Dlaczego rząd otwarty ma znaczenie dla demokracji?	64
37. Jak rząd otwarty można zabezpieczyć?	65
38. Co się rozumie przez rząd odpowiedzialny?	68
39. Dlaczego ma znaczenie podział władz?	71
40. Co to są rządy prawa i jak można je zabezpieczyć?	73

41. Jaki wkład może wnieść parlament czy władza ustawodawcza na rzecz odpowiedzialności rządu?	74
42. Czy każdy może się stać członkiem parlamentu?	77
43. Czy wybranym przedstawicielom można zezwolić na paranie się innym płatnym zatrudnieniem?	78
44. Jak można wykorzenić korupcję polityczną?	79
45. Jaką rolę w demokracji odgrywa służba państwowa?	81
46. Jaki wkład na rzecz odpowiedzialnego rządu mogą wnieść indywidualni obywatele?	84
47. Jak można siły zbrojne poddać kontroli cywilnej?	85
48. Czy w demokracji jest jakiekolwiek miejsce na tajne służby?	87
49. Dlaczego samorząd lokalny ma znaczenie dla demokracji?	88
50. Kiedy pożądany jest federalizm?	90
4 Prawa indywidualne i ich obrona	92
51. Co to są prawa człowieka?	92
52. Jak prawa te są klasyfikowane?	93
53. Czy niektóre prawa są bardziej ważne od innych?	94
54. Czy prawa człowieka są powszechne?	95
55. Czy wyrażenie zainteresowania międzynarodowego prawami człowieka w danym kraju ma charakter prawowity?	97
56. Jaka jest relacja pomiędzy prawami człowieka a demokracją?	98
57. Jaka jest relacja między prawami obywatelskimi i politycznymi a demokracją?	100
58. W jakim stosunku do demokracji pozostają prawa gospodarcze i socjalne?	103
59. Czy istnieją podstawy, na których demokratyczny rząd może w prawowity sposób ograniczyć prawa?	104
60. Czy można prawa człowieka zawiesić w stanie nadzwyczajnym?	105
61. Czy demokracja może kogokolwiek wykluczyć z kręgu obywatelstwa?	107
62. Czy mniejszości mają w demokracji jakiekolwiek prawa?	108
63. Jak w praktyce prawa człowieka mają być broniące?	109

5 Społeczeństwo demokratyczne lub obywatelskie	111
64. Co to jest społeczeństwo obywatelskie?	111
65. Czy stowarzyszenia obywatelskie mogą być demokratyczne?	112
66. Czy instytucje gospodarcze powinny być wewnątrznie demokratyczne?	113
67. Czy demokracja wymaga własności prywatnej?	114
68. Czy demokracja pozostaje w zgodzie z nierównością gospodarczą?	115
69. Czy demokracja zależy od rozwoju gospodarczego?	117
70. Czy religia pomaga, czy też przeszkadza demokracji?	118
71. Czy jest możliwa demokracja tam, gdzie istnieją konflikty religijne lub etniczne?	120
72. Na jakie sposoby instytucja rodziny ma znaczenie dla demokracji?	122
73. Jaką rolę mogą odgrywać szkoły w wychowaniu dla demokracji?	123
74. Jak można wspierać kulturę demokracji?	124
6 Przyszłość demokracji	126
75. Wobec jakich głównych problemów staje dzisiaj demokracja?	126
76. Czy społeczeństwa biedne rzeczywiście mogą sobie pozwolić na demokrację?	128
77. Jak demokracje rozwinięte mogą wspomóc demokracje rozwijające się?	129
78. Czy instytucje międzynarodowe mogą podlegać demokratyzacji?	134
79. Czy tożsamości narodowe mogą być wchłonięte przez nowe „społeczeństwo globalne”?	135
80. Jak demokracja może nabrać znaczenia dla szarego człowieka?	136